

OVER EENE NIEUWE SOORT
VAN
P O L Y N E M U S.
POLYNEMUS MACRONEMUS,

DOOR

H. S. Pel,

Resident ter kuste van Guinea, belast met het Natuurkundig Onderzoek.

Het niet zeer aanzienlijk getal soorten van dit zonderlinge geslacht, wordt in de zeeën der heete luchtstreken van beide werelddeelen gevonden. Het kenmerk hetgeen deze visschen het meest kenschetst, namelijk, dat der vrije stralen beneden de borstvin, is tevens ook datgeen, hetwelk aanzienlijke afwijkingen bij de soorten ondergaat, en derhalve tot hare bestemming van groot gewigt is. Deze afwijkingen hebben voornamelijk plaats, ten opzichte van de lengte en van het getal der voornoemde stralen. Dit getal wisselt volgens de soorten af van drie tot veertien. Wat hunne lengte betreft, kan men in het algemeen opmerken, dat zij bij de meeste soorten omstreeks zoo lang zijn, als de borstvin, en slechts bij eenen *Polynemus melanochin*, tot aan den staart reiken, terwijl zij bij drie soorten zulk eene buitengewone lengte aannemen, dat zij het geheele ligchaam in lengte verreweg overtreffen. Van de soorten, wier stralen zulk eene aanzienlijke lengte bereiken, was er tot nog toe slechts eene bekend. Onze nieuwe soort vormt de tweede, terwijl eene derde tevens nog onbeschrevenen soort, van Borneo afkomstig, in de rijke ichthyologische verzameling van het Rijks-Museum gevonden wordt. Deze drie soorten bieden veelvuldige afwijkingen ten opzichte der vormen van hare deelen aan, en het getal der vrije stralen van de borstvin is bij ieder soort verschillende. Het is derhalve zeer gemakkelijk dezelve van elkander te onderscheiden, en er zijn slechts weinig woorden noodig, om onze nieuwe soort te doen kennen en haar met de twee overige soorten niet te verwisselen. Het volgende overzicht der drie soorten van *Polynemus* met lange vrije stralen aan de borstvin zal dienen, om dit gezegde te bevestigen.

GENUS POLYNEMUS.

SECTIO I.

Radii pectorales liberi corpore longiores.

1. POLYNEMUS LONGIFILIS, CUVIER et VALENC, Poissons III, p. 365.
Radii pectoralibus liberis septem. Habitat mare indicum.
2. POLYNEMUS MACRONEMUS, n. sp.
Radii pectoralibus liberis quinque. Habitat in littoribus Guineae septentrionalis.

3. POLYNEMUS QUATORDECIMFILIS, Mus. Lugd. N. Sp.

Radiis pectoralibus liberis quatordecim. Habitat in littoribus meridionalibus insulae Borneo.

Onze nieuwe soort onderscheidt zich echter van de twee overige soorten nog in andere opzigten, en wel behalve eenig verschil in het getal der stralen van de overige vinnen, door haar hooger en veel sterker zijdelings zamengedrukt ligchaam, door grootere oogen en door haren snuit, welke bijkans niet over de kaken heenrijkt. Zij stemt derhalve, wat den vorm aangaat, veel meer met *Polynemus melanochin*, dan met eene der overige soorten overeen.

Men kan hare volledige diagnose in de volgende bewoordingen opstellen.

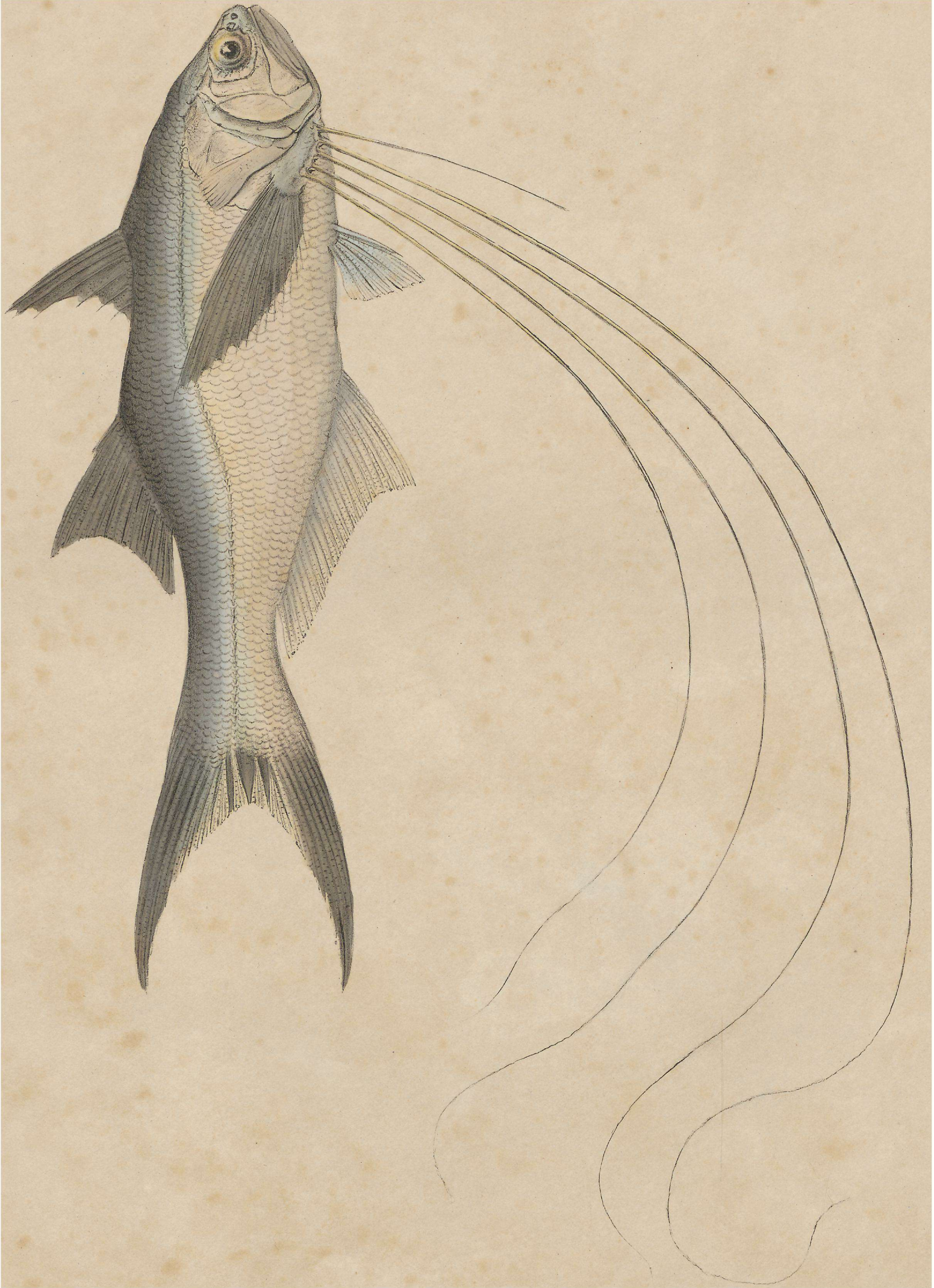
Polynemus radiis liberis pectoralibus quinque, corpore longioribus. Radiis pinnae pectoralis 16; pinn. dorsal. ant. 7; pinn. dors. post. 1 + 16; pinn. anal. 2 + 28; pinn. ventr. 1 + 5; pinn. caud. 18. Corpore compresso, rostro vix procminente; oculis magnis. Dorsus argenteo coeruleo; pinnis pectoralibus dorsalibusque nigrescentibus.

Alvorens tot de meer uitvoerige beschrijving dezer nieuwe soort overtegaan, willen wij nog herinneren, dat de dwalingen, welke men omtrent den *Polynemus longifilis* bij verschillende schrijvers aantreft, reeds door CUVIER en VALENCIENNES in hunne *Hist. nat. des poissons*, deel 3, blz. 365 opgelost zijn. De onzekerheid in welke laatstgemelde geleerden verkeerden, omtrent het bestaan van eene soort met vijf stralen, langer dan het ligchaam, is nu door de ontdekking van *Polynemus macronemus* tot gewisheid geworden.

Wij hebben een vijftal voorwerpen dezer soort waargenomen. Zij zijn allen van de grootte van de afbeelding; dat is te zeggen: het geheele ligchaam is tusschen de acht en acht en een halve duim lang, terwijl de langste namelijk de tweede van de vrije stralen der borstvin, over de vijftien duim lang is. De volgende stralen nemen allengs een weinig in lengte af, en de eerste is zoo kort, dat hij slechts tot aan de aarsvin reikt. Deze stralen met een dun zwartachtig vlies bedekt, zijn tamelijk stevig in de eerste helft hunner lengte; doch zij worden vervolgens zoo dun, dat zij naauwelijks de dikte van een hoofdhaar bezitten.

Het ligchaam van deze visch is sterk zijdelings te zamen gedrukt, zoodat zijne dikte niet eens een derde van de hoogte uitmaakt; deze is omstreeks vier en een halve maal in de geheele lengte begrepen en bevindt zich tusschen het begin der aarsvin en de tweede borstvin. De rug loopt van het begin der tweede rugvin tot aan het begin der eerste borstvin eenigzins hellende af, en is hier zacht uitgehold, terwijl hij aan laatstgenoemd punt tot aan den snuit zich boogvormig naar beneden rigt. De buikvinnen beginnen een weinig achter de loodlijn van den eersten straal van de eerste rugvin, terwijl de aarsvin zoo geplaatst is, dat hare zesde straal tegenover den eersten straal der tweede rugvin staat. De borstvinnen reiken met hare punten omstreeks tot aan den vijfden straal der aarsvin. De staartvin is zeer sterk gewiekt. De vinnen in het algemeen bieden geene buitengewone bijzonderheden aan. De kop neemt omstreeks het vijfde gedeelte der geheele lengte van den visch in. De snuit is kort en zeer weinig vooruitpuilende; de oogen zijn groot en hunne middellijn is meer dan een derde grooter dan die van den snuit. De kaken nemen bijkans de helft van de lengte des kops in. De zijdelingse lijn is flauw S-vormig gebogen, en bevindt zich digter bij den rug dan bij den buik; de schubben zijn van middelmatige grootte; er zijn op de middellijn omstreeks 70 aanwezig; tusschen deze en den buik telt men omstreeks 14 reeksen, en tusschen den buik en den rug 6 tot 8 reeksen. Op de kieuwdeksels ontwaart men slechts met behulp van het vergrootglas hier en daar eenige schubjes.

De hoofdkleur dezer soort in het leven is een fraai zilverachtig wit, hetgeen volgens het invallen van het licht in het roodachtige blaauwe, groene of geele overgaat. De rug is vaal donkerblauw naar het groenachtige trekkende. De aarsvin vertoont eene geelachtige tint; de rug en borstvinnen zijn zwartachtig; de staartvin is lichter gekleurd en de punten harer stralen zijn flauw geelachtig.

POLYNEMUS MACRONEMUS